

OS BALCÓNS DE TERRA DE MONTES

Por: José Taboada García

Durante a miña estancia nas Illas Canarias, decateime de cómo ían as excursións de turistas a visitar “La Casa de los Balcones”, situada na Vila da Orotava.

Picoume a curiosidade e fun tamén a vela. A casa é unha casona de tipo colonial, como hai moitas nas Illas, máis conserva uns balcóns de madeira de pino torneados, tallados e vernizados que lle dan un aire diferente.

Hoxe hai moitas casas de nova construción que adoitan pór este tipo de balcón, coñecido xa como Balcón Canario.

Unha vez de volta á miña Terra, empecei a fixarme nos

nosos balcóns, sobre todo os que se atopan na Terra de Montes e, máis concretamente en Quireza.

Un día, nunha desas viaxes por esa bisbarra, amoseille un par deles ao meu amigo Tino Pardellas, cofundador desta revista. Parecéronnos tan interesantes, que quedamos en volver outra día e visitar a aldea máis de vagar.

Postos na teima, regresamos outro día e percorremos varios pobos do concello de Cerdedo e os seus arredores. Centrámonos na parroquia de Quireza, xa que alí hainos dabondo.

O tipo de balcón existente é de ferro forxado sen soldaduras. A primeira vista poden ata pasar desapercibidos, máis se nos paramos un pouco, decatáronos en seguida de que unha grande maioría teñen algo en común, posúen: na súa parte central, a data na que foron feitos e as iniciais do cabeza de familia da casa.

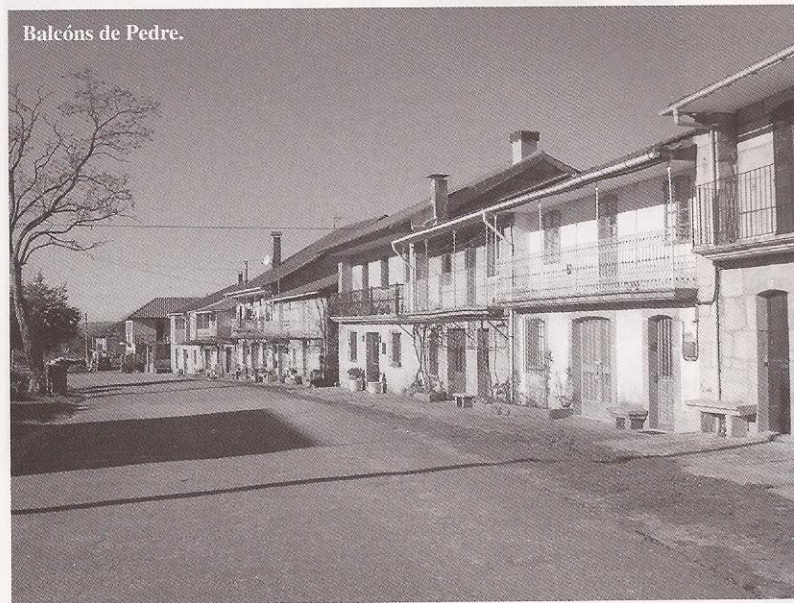
Vinilo

Bar de copas e concertos

Rúa da Praza OGROBE

Como algo anecdótico dicir que, todos teñen dúas letras, correspondentes ao nome e o primeiro apelido, ademais do ano de construción; agás un, que ten tres “**J. T. B. 1887**”. Este pertenceu a José Teófilo Baliñas, que fora cura en Sta. Clara, provincia de Cuba.

Aínda que raramente se pintaban o seu estado de conservación é bastante bo, dándose o caso de que hai casas restauradas, case na súa totalidade, pero que conservaron o balcón.

O máis antigo que atopamos é do ano 1883 con iniciais e data, estando a maioría deles comprendidos entre o 1883 e o 1920.

A súa feitura é, máis ou menos, a mesma: un bo número deles están cubertos con tella do país, uns ferros suxeitan os puntóns para manter o tellado.

Están ben rematados e chama a atención o ben feitos que están os números e máis as letras, sen dúbida amosan o bo saber dos ferreiros, oficio transmitido de xeración en xeración dende a época medieval.

As casas que tiñan estes balcóns pertencían a xentes con certo status social, pois os máis pobres nin balcón tiñan. Moitos deles posúen unha parra arrimada aos ferros.

Están orientados, agás raras excepcións, cara ao leste. O motivo é aproveitar o sol e evitar que se mollen, cousa

que pasaría se a súa orientación fóra cara ao sur.

A súa utilidade, a parte da decoración da fachada da casas, era usalos como tendais para os días de choiva, para secar millo, fabas, castañas, landras,...., é dicir facía ás veces como engadido do piorno.

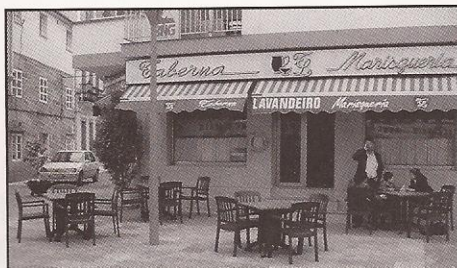
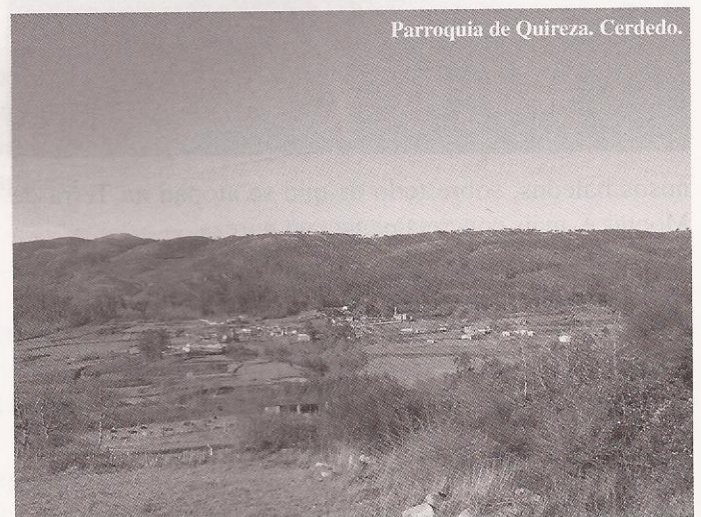
O máis recente, que data do ano 1931 é máis tosco, presenta un forxado irregular e as letras atopámolos mal rematadas, incorpora en cambio un adorno en forma de flores de ferro. Posteriores a esta data atópanse unha boa cantidade deles; son moi parecidos aos primeiros pero menos ornados e sen letras nin data da súa construción. Datan dos anos 40 – 50.

Aparte da parroquia de Quireza, onde máis abundan, atopámolos en Cerdedo, Pedre, Forcarei, Soutelo de Montes e, ata pasando o Paraño, en algunhas terras de Ourense.

Os antepasados deste balcóns estudados eran de madeira e raramente atopamos casas con balcóns de pedra. Chegados os anos 60 fixéronse de balaústres de cemento. Hoxe os novos que se poñen son de ferro fundido ou de aluminio.

Destacar como ferreiros famosos ao Ferreiro dos Castros e ao de Pedre.

Dende estas letras instamos aos donos das casas que posúen ese tipo de balcón para que os protexan, os restauren e non desaparezan, pois sen eles, esas casas e esas terras non serían as mesmas, perderían unha pequena parte da súa identidade cultural.

TABERNA LAVANDEIRO
CORNO 2 O GROVE

MARISCOS
COCIÑA CASEIRA
VIÑOS DE GALICIA

Teléf.: 986 731 956

O GROVE (Pontevedra)